

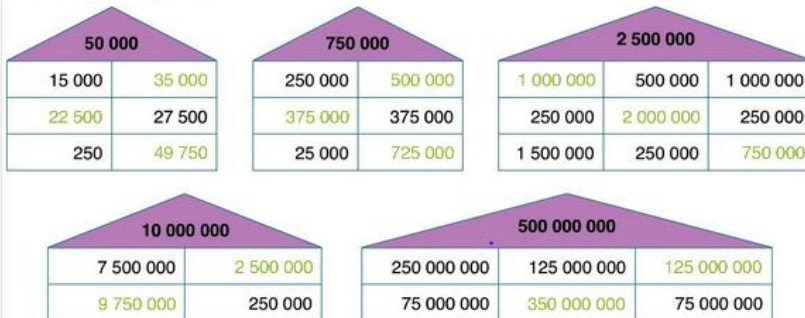
Verbetering 04/05/2020 tot 14/05/2020

wiskunde

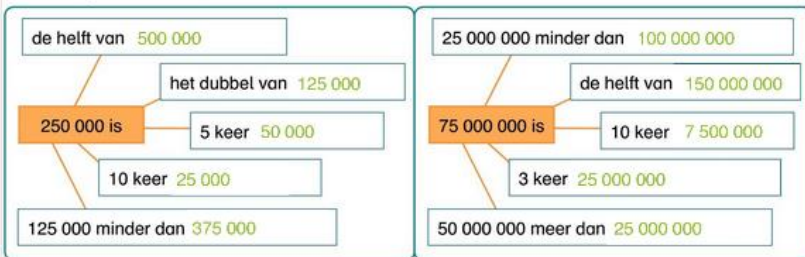
1 Vul aan op de stippen.

2 Vul de splitsingen aan.

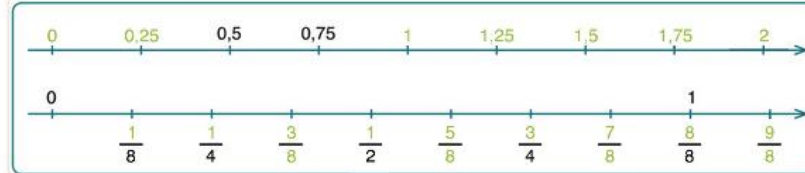
3 Vul de spinnen aan.

4 Vul aan.

De helft van 500 000 000 is <u>250 000 000</u> .	250 000 meer dan 750 000 is <u>1 000 000</u> .
10 000 000 is het viervoud van <u>2 500 000</u> .	45 000 is 3 keer <u>15 000</u> .
750 000 minder dan 1 000 000 is <u>250 000</u> .	Een vierde van 1 000 000 000 is <u>250 000 000</u> .
Het dubbel van 75 000 is <u>150 000</u> .	250 000 is het dubbel van <u>125 000</u> .
5 keer 25 000 is <u>125 000</u> .	7 500 000 is de helft van <u>15 000 000</u> .

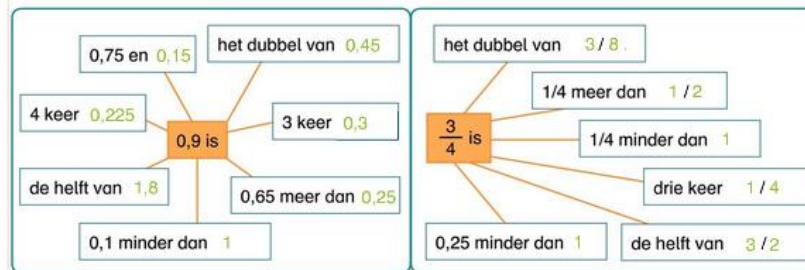
5 Vul aan op de stippen.

6 Vul de splitsingen aan.

7 Vul de spinnen aan.

8 Vul aan.

0,25 meer dan <u>0,5</u> is 0,75.	3 keer <u>1/2</u> is 3/2.
2/3 en 1/6 is samen <u>5/6</u> .	Het vijfvoud van <u>0,5</u> is 2,5.
3/5 is <u>2/5</u> minder dan 1.	3/5 van 1 is <u>0,6</u> .
De helft van <u>0,75</u> is 0,375.	<u>0,75</u> is 0,25 minder dan 1.
4/9 is het dubbel van <u>2/9</u> .	5/4 is <u>1/4</u> meer dan 1.

1 Los op. Vergelijk de oefeningen per kolom.

$10 \times 27 = 270$	$5 \times 28 = 140$	$6 \times 0,3 = 1,8$
$1 \times 27 = 27$	$28 \times 0,5 = 14$	$0,3 \times 0,6 = 0,18$
$27 \times 0,1 = 2,7$	$5 \times 120 = 600$	$5 \times 18 = 90$
$27 \times 0,01 = 0,27$	$120 \times 0,5 = 60$	$1,8 \times 0,5 = 0,9$
$0,001 \times 27 = 0,027$	$0,5 \times 350 = 175$	$0,9 \times 0,4 = 0,36$

5 Los op. Vergelijk de oefeningen per kolom.

$78 : 10 = 7,8$	$600 : 50 = 12$	$6,2 : 10 = 0,62$
$78 : 1 = 78$	$600 : 5 = 120$	$6,2 : 1 = 6,2$
$78 : 0,1 = 780$	$600 : 0,5 = 1200$	$6,2 : 0,1 = 62$
$78 : 0,001 = 78\ 000$	$1500 : 0,5 = 3000$	$6,2 : 0,01 = 620$
$78 : 0,01 = 7800$	$300 : 0,2 = 1500$	$6,2 : 0,001 = 6200$

2 Los op. Schat vooraf en vergelijk achteraf je schatting en je oplossing.

	Ik schat.	Ik bereken.	
$2,5 \times 36$	tussen 72 en 108	$(2 \times 36) + (0,5 \times 36) = 72 + 18 = 90$	☐
$1,9 \times 150$	bijna 300	$(2 \times 150) - (0,1 \times 150) = 300 - 15 = 285$	☐
$299 \times 1,5$	< 450	$299 + 149,5 = 448,5$	☐
$0,25 \times 1820$	> 450	$1820 : 4 = 910 : 2 = 455$	☐
$10,5 \times 84$	ruim 840	$840 + 42 = 882$	☐

6 Vul de pijlvoorstellingen aan.

$38 \xrightarrow{0,1} 380$ $0,1 \times$	$2,5 \xrightarrow{0,01 \times} 0,025$ $: 0,01$	$4,2 \xrightarrow{: 0,001} 4200$ $0,001 \times$
$1,4 \xrightarrow{0,5 \times} 0,7$ $: 0,5$	$4,8 \xrightarrow{: 0,2} 24$ $0,2 \times$	$6 \xrightarrow{1,5 \times} 9$ $: 1,5$

3 Los deze samengestelde oefeningen op. Controleer met de zakrekenmachine.

$0,1 \times 6,5 + 4,35 = 0,65 + 4,35 = 5$	☐
$0,5 \times 27\ 000 : 100 = 0,5 \times 270 = 135$ of $13\ 500 : 100 = 135$	☐
$(10\ 000 - 9250) \times 0,01 = 750 \times 0,01 = 7,5$	☐
$0,01 \times 42\ 500 \times 0,5 = 425 \times 0,5 = 212,5$	☐
$100 \times 9,875 \times 0,1 = 987,5 \times 0,1 = 98,75$	☐

7 Los de samengestelde oefeningen op. Controleer met de zakrekenmachine.

$4800 : 0,2 - 23\ 500 = 48\ 000 : 2 - 23\ 500 = 24\ 000 - 23\ 500 = 500$	☐
$(10\ 000 - 8950) : 0,5 = 1050 : 0,5 = 2100$	☐
$1850 : 0,01 \times 0,5 = 185\ 000 \times 0,5 = 92\ 500$	☐
$24 : 0,4 \times 0,3 = 60 \times 0,3 = 18$	☐
$0,5 : 0,001 + 500 = 500 + 500 = 1000$	☐

4 Lees en los op.

Jill heeft 78 muntjes van 5 cent of 0,05 euro en Arno heeft 182 muntjes van 0,02 euro.	
V Wie van beiden heeft de grootste waarde aan euromuntjes?	
B $78 \times 0,05 = 78 \times 5 \text{ h} = 390 \text{ h} = 3,90$	} $3,90 > 3,64$
$182 \times 0,02 = 3,64$	
A Jill heeft de grootste waarde aan euromuntjes.	OK

8 Lees en los op.

Lore wil 14,80 euro sparen met muntjes van 20 cent of 0,20 euro en Senne wil hetzelfde bedrag met muntjes van 5 cent bij elkaar krijgen.

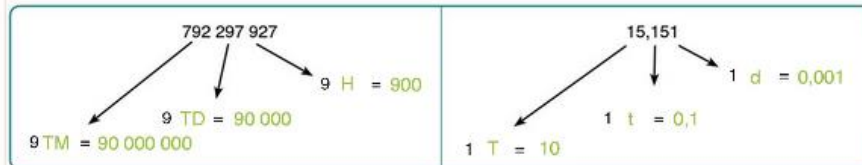
V Hoeveel muntstukken hebben beiden nodig?

B $14,80 : 0,20 = 1480 : 20 = 148 : 2 = 74$

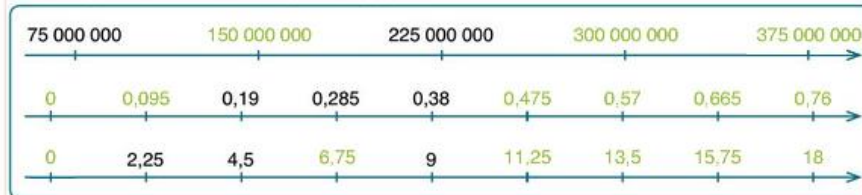
$14,80 : 0,05 = 1480 : 5 = 2960 : 10 = 296$

A Lore heeft 74 muntjes nodig en Senne heeft er 296 nodig. OK

1 Vul aan.

2 Vul de getallenassen aan op de stippen.

3 Vul aan met sprongen.

van 15 000 000	45 000 000	60 000 000	75 000 000	90 000 000	105 000 000	120 000 000
van 1,025	0	1,025	2,05	3,075	4,1	5,125

4 Zoek de getalpatronen en zet ze verder.

62 500 000	65 000 000	67 500 000	70 000 000	72 500 000	75 000 000	
800 000 000	200 000 000	40 000 000	10 000 000	2 000 000	500 000	
65,125	66,250	67,375	68,5	69,625	70,75	71,875
5	4,2	8,4	7,6	15,2	14,4	28,8

5 Orden van klein naar groot. Gebruik > of <.

10 500 000	15 000 000	5 100 000	51 000 000	1 500 000						
1 500 000	<	5 100 000	<	10 500 000	<	15 000 000	<	51 000 000		
9,991	9,9	10,001	9,99	10,1	9,995					
9,9	<	9,99	<	9,991	<	9,995	<	10,001	<	10,1

6 Rond af.

naar het dichtstbijzijnde miljoental	375 895 000	→	376 000 000
naar de dichtstbijzijnde eenheid	45,495	→	45
naar het dichtstbijzijnde tiende	18,279	→	18,3

1 Los op.

$\frac{1}{4}$ van 48 = 12	$\frac{1}{9}$ van 63 = 7	$\frac{1}{5}$ van 250 = 50	$\frac{1}{6}$ van 0,24 = 0,04
$\frac{3}{4}$ van 48 = 36	$\frac{5}{9}$ van 63 = 35	$\frac{3}{5}$ van 250 = 150	$\frac{5}{6}$ van 0,24 = 0,20 = 0,2

2 Los op. Je mag tussenstappen noteren.

$\frac{2}{3}$ van 96 = $2 \times 32 = 64$	$\frac{7}{10}$ van 80 000 = 56 000	$\frac{3}{4}$ van 0,48 = 0,36
$\frac{4}{5}$ van 350 = $4 \times 70 = 280$	$\frac{5}{8}$ van 6400 = 4000	$\frac{3}{10}$ van 0,9 = 0,27

3 Kijk en los op. Maak de breuken eerst gelijknamig.

$\frac{2}{3} + \frac{1}{9} = \frac{6}{9} + \frac{1}{9} = \frac{7}{9}$

$\frac{2}{3} - \frac{1}{4} = \frac{8}{12} - \frac{3}{12} = \frac{5}{12}$

4 Vul aan.

$1 - \frac{4}{9} = \frac{5}{9}$ want $\frac{5}{9} + \frac{4}{9} = 1$

$\frac{4}{7} + \frac{3}{7} = 1$ dus $1 - \frac{3}{7} = \frac{4}{7}$

5 Los op.

$\frac{5}{7} + \frac{4}{7} + \frac{5}{7} = \frac{14}{7} = 2$	$\frac{1}{2} + \frac{3}{10} = \frac{5}{10} + \frac{3}{10} = \frac{8}{10} = \frac{4}{5}$	$\frac{4}{5} - \frac{1}{4} = \frac{16}{20} - \frac{5}{20} = \frac{11}{20}$
$\frac{8}{9} - \frac{2}{9} = \frac{6}{9} = \frac{2}{3}$	$\frac{7}{8} - \frac{1}{4} = \frac{7}{8} - \frac{2}{8} = \frac{5}{8}$	$\frac{2}{3} + \frac{1}{4} = \frac{8}{12} + \frac{3}{12} = \frac{11}{12}$
$\frac{7}{15} + \frac{3}{15} = \frac{10}{15} = \frac{2}{3}$	$\frac{2}{9} + \frac{2}{3} = \frac{2}{9} + \frac{6}{9} = \frac{8}{9}$	$\frac{9}{10} - \frac{2}{3} = \frac{27}{30} - \frac{20}{30} = \frac{7}{30}$

6 Kijk en los op.

$3 \times \frac{1}{6} = \frac{3}{6} = \frac{1}{2}$ $\frac{8}{12} : 2 = \frac{4}{12} = \frac{1}{3}$ $5 \times \frac{4}{25} = \frac{20}{25} = \frac{4}{5}$ $\frac{1}{4} : 2 = \frac{1}{8}$

7 Los op.

$4 \times \frac{3}{8} = \frac{12}{8} = \frac{3}{2} = 1 \text{ (en) } \frac{1}{2}$	$\frac{6}{7} : 3 = \frac{2}{7}$	<p>Hoeveel keer gaat $\frac{1}{2}$ in 3?</p> <p>$3 : \frac{1}{2} = 6$</p>
$7 \times \frac{2}{7} = \frac{14}{7} = 2$	$\frac{8}{9} : 2 = \frac{4}{9}$	
$5 \times \frac{2}{9} = \frac{10}{9} = 1 \text{ (en) } \frac{1}{9}$	$\frac{9}{15} : 3 = \frac{3}{15} = \frac{1}{5}$	<p>$\frac{1}{2} \times \frac{3}{4} = \frac{3}{8}$</p>
$3 \times \frac{5}{6} = \frac{15}{6} = \frac{5}{2} = 2 \text{ (en) } \frac{1}{2}$	$\frac{3}{5} : 4 = \frac{3}{20}$	
$9 \times \frac{4}{10} = \frac{36}{10} = \frac{18}{5} = 3 \text{ (en) } \frac{3}{5}$	$\frac{25}{45} : 5 = \frac{5}{45} = \frac{1}{9}$	
$8 \times \frac{4}{5} = \frac{32}{5} = 6 \text{ (en) } \frac{2}{5}$	$\frac{14}{20} : 5 = \frac{14}{100} = \frac{7}{50}$	

8 Lees en los op. De oefening tekenen kan helpen!

Het dubbel van $\frac{1}{6}$ is $\frac{2}{6}$ of $\frac{1}{3}$.	Het drievoud van $\frac{2}{3}$ is $\frac{6}{3}$ of 2.
De helft van $\frac{1}{5}$ is $\frac{1}{10}$.	Een vierde van $\frac{1}{3}$ is $\frac{1}{12}$.
5 keer $\frac{3}{5}$ is $\frac{15}{5}$ of 3.	Een tiende van $\frac{1}{2}$ is $\frac{1}{20}$.

9 Lees en los op.

Gerald heeft al 6 keer $\frac{1}{8}$ van een pizza gegeten. Nu blijft er nog $\frac{1}{4}$ van die pizza over.

$6 \times \frac{1}{8} = \frac{6}{8}$ $\frac{8}{8} - \frac{6}{8} = \frac{2}{8} = \frac{1}{4}$ of $6 \times \frac{1}{8} = \frac{6}{8} = \frac{3}{4}$ $1 - \frac{3}{4} = \frac{1}{4}$

Er staat nog $\frac{1}{4}$ van een taart in de kelder. Sarah mag er de helft van opeten. Dan zal er nog $\frac{1}{8}$ van die taart overblijven.

$\frac{1}{4} : 2 = \frac{1}{8}$

Oefening 31

Ik schik de woorden met c alfabetisch en ik schrijf het meervoud.

c als s
c als k

accent – concert – directrice – mecanicien – vaccin – accident – succes – circus –
concentreer

accent	_____	accenten	_____
accident	_____	accidenten	_____
circus	_____	circussen	_____
concentreer	_____	concentreren	_____
concert	_____	concerten	_____
directrice	_____	directrices	_____
mecanicien	_____	mecaniciens	_____
succes	_____	successen	_____
vaccin	_____	vaccins	_____

Fout? _____

Oefening 32

Ik maak samenstellingen van woorden met ck.

geheugen – picknick – snack – bumper – kas + weer – stickers – bar – ticket – stick

- De foto's staan op de geheugenstick.
- We zullen vandaag op het strand eten. Het is prachtig picknickweer!
- We eten een kleinigheidje in een snackbar.
- Die auto staat vol met bumperstickers.
- Als je betaald hebt, krijg je van de kassierster een kasticket.

Oefening 33

Ik schrijf de woorden in het juiste vak.

chauffeur – shoppen – affiche – sjoeren – chef – chips – shampoo – ketchup – douche –
sjieken – match – parachute – sandwich – Chinese – show – sjaal – sjirpen – T-shirt

woorden met sh		woorden met sj	
shoppen	show	sjoeren	sjaal
shampoo	T-shirt	sjieken	sjirpen
woorden met ch			
chauffeur	chef	douche	sandwich
affiche	chips	match	Chinese
	ketchup	parachute	

Oefening 34

Ik vul het verhaal aan.

T-shirt De Chinese keuken chef Yong Shing had een hele
Chinese dag kip gebakken. Hij nam een douche. Hij waste zijn haar
sandwich met een lekker ruikende shampoo. Hij deed zijn vuil
chef T-shirt in de was. Hij at vlug een sandwich
shampoo met kaas en ketchup en een zakje chips.
douche met kaas en ketchup en een zakje chips.
chips Toen nam hij een taxi naar huis.
ketchup

De chauffeur had een sjaal rond zijn hals. Op
een affiche werd reclame gemaakt voor koffie. Thuis dronk de
kok dan ook een tas koffie met een stukje chocolade.
Hij keek eerst naar een voetbal match en daarna naar
een laatavond show op de televisie. Morgen moet hij een hele dag
shoppen, dus besloot Yong Shing te gaan slapen. Hij droomde
dat hij uit een vlieg machine viel. Gelukkig ging op het laatste
moment zijn parachute open.

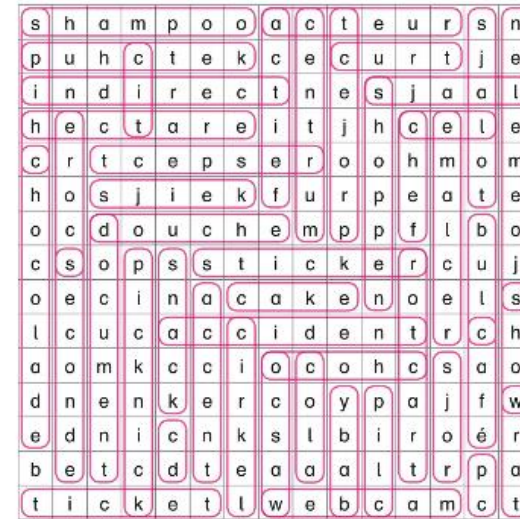
affiche
sjaal
chocolade
shoppen
show
chauffeur
match
parachute
machine

Fout? _____

Oefening 35

Ik zoek woorden. De woorden die ik vind, schrijf ik over. Ik kijk van links naar rechts, van rechts naar links, van boven naar onder en van onder naar boven.

accent	<u>accent</u>	club	<u>club</u>	show	<u>show</u>
accident	<u>accident</u>	cola	<u>cola</u>	sjaal	<u>sjaal</u>
acteur	<u>acteur</u>	document	<u>document</u>	sjalot	<u>sjalot</u>
actief	<u>actief</u>	douche	<u>douche</u>	sjiek	<u>sjiek</u>
baby	<u>baby</u>	hectare	<u>hectare</u>	sjoemelen	<u>sjoemelen</u>
café	<u>café</u>	indirect	<u>indirect</u>	sjor	ik <u>sjor</u>
cake	<u>cake</u>	ketchup	<u>ketchup</u>	snack	<u>snack</u>
cd	<u>cd</u>	pc	<u>pc</u>	sticker	<u>sticker</u>
cel	<u>cel</u>	picknick	<u>picknick</u>	tic	<u>tic</u>
centrum	<u>centrum</u>	project	<u>project</u>	ticket	<u>ticket</u>
chef	<u>chef</u>	reclame	<u>reclame</u>	tractor	<u>tractor</u>
chips	<u>chips</u>	respect	<u>respect</u>	truc	<u>truc</u>
choco	<u>choco</u>	score	<u>score</u>	wasco	<u>wasco</u>
chocolade	<u>chocolade</u>	seconde	<u>seconde</u>	webcam	<u>webcam</u>
cirkel	<u>cirkel</u>	shampoo	<u>shampoo</u>	wrat	<u>wrat</u>
clip	<u>clip</u>	shoppen	<u>shoppen</u>		

Oefening 36

Ik schrijf de **stam** wanneer ik een bevel wil geven.

Ik gebruik de **stam** om een opdracht of bevel te geven. Er staat **geen onderwerp** in de bevelende zin.

- spelen ' Speel buiten!'
- zwijgen ' Zwijg ! Anders hoor je de opdracht niet!'
- zoeken ' Zoek het op in jullie woordenlijst!'
- doen ' Doe toch je best!'
- beantwoorden ' Beantwoord de vraag!'
- uitschudden ' Schud je lakens uit !'
- verraden ' Verraad me niet!'
- hoeden ' Hoed je voor computervirussen!'

Oefening 37

Op de **blauwe lijn** schrijf ik de **verleden tijd**.

Op de **groene lijn** schrijf ik de **tegenwoordige tijd**.

Het geheimzinnige luchtschip – deel 10

Line (zeggen) zei : 'Ik (vermoeden) vermoedde dat het slecht zou aflopen.' Arjan (roepen) riep : '(vastbinden) Bind mij goed vast aan dat koord.' 'Vastbinden?', (tateren) taterde een wezentje, 'Waar (vastbinden) bind ik je vast ? (steken) Steek ik een ring door je neus en (verbinden) verbind ik die met het schip?' 'Nee,' (tieren) tierde Arjan, '(houden) houd jullie mond. Ik (gaan) ga naar de ballonnen en ik (laten) laat lucht ontsnappen zodat we kunnen dalen.' Line (zuchten) zuchtte .

Dat (worden) werd een gevaarlijk karwei. Ze (vastbinden) bond Arjan vast aan zijn enkels. Hij (klimmen) klim omhoog. Hij (prikken) prikte enkele gaatjes. De lucht (suizen) suiste naar buiten.

Inmiddels (worden) werden ze meegesleurd door die hevige stormwind. Het schip (storten) stortte naar beneden. Arjan (haasten) haastte zich. Vlug (lossnijden) sneden ze alle koorden los . Toen (drijven) dreef het schip op de wilde golven.

Fout? _____

83

Oefening 38

Ik schrijf de woorden op de juiste plaats.

bagage – journalist – tatoeage – regime – gelei – reportage – logeert – horloge – chantage – gel – percentage – journaal

De journalist logeert in een hotel op de markt. Op zijn horloge is het tien uur. Vlug neemt hij een beschuit met gelei en een koffie. Hij doet wat gel in zijn haar en zet zijn bagage in de koffer. Hij heeft een reportage gemaakt voor het journaal van deze avond. Het gaat over een regime in een land waar de maffia de baas is. Heel wat winkeliers moeten een percentage van hun winst afstaan aan de maffia. De misdadigers gebruiken er chantage tegen politici. De reporter kon een maffialeider met een enorme tatoeage op zijn borst interviewen.

Oefening 39

Ik maak samenstellingen en ik schrijf ze in de zinnen.

haar – bagage – parkeer – pols – logeer – **+** gel – garage – bed – gelei – horloge – drager

- Als ik bij oma logeer, slaap ik in het logeerbed .
- Hoe laat is het? Ik kijk op mijn polshorloge .
- Mijn auto staat in een ondergrondse parkeergarage .
- Van appels maakt opa appelgelei .
- Mijn mama smeert wat haargel in Gianni's haar.
- Als ik fiets, staat mijn boekentas op de bagagedrager .

Fout? _____

Oefening 40

Ik schik de woorden op age of oge alfabetisch.

horloge – bagage – slijtage – garage – tatoeage – massage

bagage horloge slijtage

garage massage tatoeage

20

84

Oefening 41

Ik schrijf het stoffelijk bijvoeglijk naamwoord.

De duur van het huwelijk ...

14 dagen	papier	een	<u>papieren</u>	huwelijk
1 jaar	katoen	een	<u>katoenen</u>	huwelijk
5 jaar	hout	een	<u>houten</u>	huwelijk
10 jaar	tin	een	<u>tinnen</u>	huwelijk
15 jaar	kristal	een	<u>kristallen</u>	huwelijk
20 jaar	porselein	een	<u>porseleinen</u>	huwelijk
25 jaar	zilver	een	<u>zilveren</u>	huwelijk
50 jaar	goud	een	<u>gouden</u>	huwelijk
60 jaar	diamant	een	<u>diamanten</u>	huwelijk
65 jaar	briljant	een	<u>briljanten</u>	huwelijk
80 jaar	eik	een	<u>eiken</u>	huwelijk

Het stoffelijk bijvoeglijk naamwoord zegt uit welk materiaal iets is gemaakt.

Fout?

Oefening 42

Ik schrijf het (stoffelijk) bijvoeglijk naamwoord.

speciaal	<u>speciale</u>	dagen	defect	<u>defecte</u>	machines
stijf	<u>stijve</u>	benen	verticaal	<u>verticale</u>	lijnen
zilver	<u>zilveren</u>	schotel	brons	<u>bronzen</u>	beelden
interessant	<u>interessante</u>	boeken	wrang	<u>wrange</u>	citroenen
sociaal	<u>sociale</u>	dieren	steen	<u>stenen</u>	buizen
decimaal	<u>decimale</u>	getallen	wreed	<u>wrede</u>	mensen
kristal	<u>kristallen</u>	vazen	koper	<u>koperen</u>	gespen
beton	<u>betonnen</u>	vloeren	correct	<u>correcte</u>	woorden
actief	<u>actieve</u>	mensen	glas	<u>glazen</u>	deuren
metaal	<u>metalen</u>	buizen	staal	<u>stalen</u>	platen

Fout?

Les 6 Ik begrijp de opbouw van een informatieve tekst en kan bij alinea's de hoofdgedachte noteren.

In een informatieve tekst vind je antwoorden op deze vragen: Wie? Wat? Waar? Wanneer? Waarom? Hoe? Ze leiden je naar de hoofdgedachte van de tekst.

Raketten en ruimtevaart

Eeuwen geleden bouwden Chinezen al raketten. In 907 zetten ze die in als strijdmiddel tegen hun vijanden. Ze maakten gebruik van buskruit. Rond 1500 ging de eerste raketbestuurder Wan-Hu de lucht in. Hij bouwde een machine die op een draak leek. Daaraan maakte hij 45 raketten vast. Alle vuurpijlen werden samen aangestoken en zo kon hij met zijn raket enkele meters van de grond opstijgen. Kort na het opstijgen ontplofte zijn machine.

1 Ik stop na iedere alinea met lezen en vat de hoofdgedachte in één zin samen in het kader.

De Chinezen waren de eersten die raketten bouwden met buskruit en vuurpijlen.

De tekst bestaat uit korte alinea's. Je kunt deze meestal samenvatten in één hoofdgedachte.

De grondlegger van de moderne ruimtevaart is de Amerikaanse uitvinder en onderzoeker Goddard. In 1926 slaagde hij erin een raket 12 meter hoog te laten vliegen. Zijn raket vloog op vloeibare brandstof. Het tuig was nog onvoldoende krachtig om de ruimte in te gaan en was niet te besturen. Een andere raket van deze uitvinder bereikte in 1935 een hoogte van 2 300 meter. Nog wat later vloog zijn raket al tot een hoogte van 2 750 meter. Hij hoopte ooit een raket te bouwen die naar de maan kon vliegen. Na zijn dood werd in Amerika een ruimtevaartstation naar hem genoemd.

Goddard was de eerste die raketten op vloeibare brandstof bouwde en lanceerde.

In Duitsland was er veel belangstelling voor het ontwerp van Goddard. Eerst bij wetenschappers, maar later ook bij specialisten in het leger. Om de raketten niet te laten ontploffen, werden de wanden van de raket dikker gemaakt. Daardoor werd die zwaarder en moest de motor krachtiger worden. De Duitsers boekten flinke vooruitgang. Na vele aanpassingen hadden ze een heel krachtig wapen. De raketten, die ze V1 en V2 noemden, gebruikte men als vliegende bommen. Ongeveer 2 900 werden er gebouwd om steden als Londen aan te vallen.

De Duitsers werkten verder met het idee van Goddard en gebruikten de raketten als vliegende bommen.

De Russische hond Laïka was het eerste levende wezen dat in een baan om de aarde vloog. Laïka was één van de drie straathondjes die getraind werden om op ruimtereis te gaan. Op 3 november 1957 bracht de Russische raket Spoetnik 2 het dier de ruimte in. Het diertje overleefde de vlucht niet.

Vier jaar later volgde Youri Gagarin, een Russische kosmonaut. Hij maakte met de raket Vostok 1 een enkele baan rond de aarde. Na een korte vlucht van 108 minuten keerde hij naar de aarde terug. Op 7 kilometer boven de aarde kroop hij uit de cabine en zweefde aan een parachute naar beneden.

Laïka was de eerste hond en Gagarin de eerste mens in de ruimte.

Bij de tekst staan verduidelijkende beelden.

2 Ik denk na en zet een kruisje bij de afbeelding die ik het beste bij deze alinea vind passen. Ik motiveer mijn keuze:

Sinds 1979 stuurde ook Europa raketten de ruimte in. Met deze Arianeraketten brengen ze satellieten in een baan om de aarde.

Armstrong, Aldrin en Collins landden in 1969 als eerste mensen op de maan.

In 1969 vervoerde de Amerikaanse raket Apollo 11 de astronauten Armstrong, Aldrin en Collins van Kennedy Space Center naar de maan. Op 21 juli landde de maanlander Eagle op de maan. Armstrong zette als eerste mens een voet op de maan. Hij deed een belangrijke uitspraak die vele mensen over de hele wereld hoorden. Na enkele stappen maakte hij foto's. Daarna verzamelde hij maanstenen. Ongeveer een kwartier na Armstrong volgde Aldrin. Ze plaatsten samen een plakkaat en een Amerikaanse vlag. Nadien zetten ze ook enkele meetinstrumenten op het maanoppervlak. Later keerden de twee astronauten terug naar de raket waar Collins op hen wachtte. Daarna keerden ze terug naar de aarde waar ze landden in de Grote Oceaan. Ze werden opgepikt door een schip van de marine. De hele wereld volgde dit ongelooflijke avontuur.

In de jaren '80 nam Amerika de ruimteveren of spaceshuttles in gebruik. Deze ruimtevliegtuigen waren herbruikbaar en daardoor werd ruimtevaart goedkoper. Twee enorme raketten stuwden het veer omhoog. Wanneer de brandstof uit de raketten was opgebrand, werden deze losgekoppeld. Ze vielen terug naar de aarde. In de **atmosfeer** verbrandden ze of ze vielen in de oceaan. Vanuit het **ruimteveer** konden de astronauten naar buiten gaan om taken uit te voeren, bijvoorbeeld het herstellen van satellieten. In totaal werden vijf ruimteveren gebouwd. Ondertussen worden deze ruimtetuigen niet meer gebruikt.

Korte zinnen zijn handig voor de lezer.

In de jaren '80 werden de eerste herbruikbare ruimtevliegtuigen of spaceshuttles gebouwd.

Tegenwoordig bouwt men ruimtestations zoals het ISS, het **International Space Station**. Dat draait in een baan rond de aarde. Vele landen dragen hun steentje bij en bouwen en betalen eraan mee.

In 1988 werd het basisdeel gelanceerd. Tot in 2011 werden nieuwe stukken aan het ISS toegevoegd. Meer dan vijftig transportvluchten, met onder andere de spaceshuttles, waren hiervoor nodig. Sinds 2000 verblijven er constant mensen uit verschillende landen. Die wetenschappers voeren allerlei proeven en observaties uit. De Belg Frank De Winne was een tijdje aanvoerder in het ISS.

In ruimtestations zoals het ISS verblijven constant wetenschappers die proeven en observaties uitvoeren.

In de toekomst zullen ook toeristen een bezoek kunnen brengen aan de ruimte. Hiervoor worden speciale ruimtetuigen gebouwd. Zo een ruimtereis kost heel erg veel geld. Daarom zijn er nog maar weinig toeristen die nu al een reisje boeken.

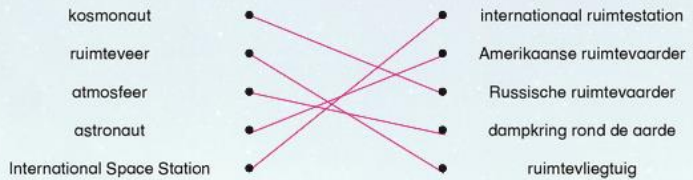
3 Ik voorspel wat volgens mij een volgende stap kan zijn in de evolutie van de raketten.

Ik kan, nadat ik deze tekst gelezen heb, mij een beeld vormen van de evolutie van de raket.

4 In deze informatieve tekst staan meerdere moeilijke of onbekende woorden. Vaak kun je hun betekenis uit de tekst afleiden. Markeer het woord in de tekst en verbind het hieronder met de juiste betekenis.

5 Welke informatie uit de tekst zou jij in je tijdscapsule steken om een beeld van 'onze wereld' te geven? Kruis die alinea's aan.

6 Waarom kies je voor deze alinea's? Motiveer.

7 Maak een overzicht van de geschiedenis van de raket en de ruimtevaart. Noteer hieronder sleutelwoorden. Vul daarna het schema van kopieerblad 4 in. Je mag ook zelf kadertjes bijmaken.

Les 8 Ik kan de begrippen standaardtaal, dialect, moedertaal, vreemde taal, Nederlands, Frans, Engels en Duits gebruiken. Ik kan verschillen en gelijkenissen tussen talen onderzoeken.

1 Plaats de onderwerpen bij het juiste artikel. Gebruik elk onderwerp één keer.

standaardtaal – dialect – moedertaal – vreemde taal – Nederlands, Frans, Engels, Duits

'Oudjes' willen we niet meer horen!

De term 'oudjes' werd weggestemd uit de Nederlandse taal. Dat wil zeggen dat sommige mensen dat woord liever niet meer willen horen. Iedereen kon deelnemen aan de bevraging "Weg met dat woord!". Daarin kon je stemmen op 10 woorden die je niet graag hoort. Het woord 'oudjes' kreeg de meeste stemmen. Sommige mensen vinden dat je met dat woord laat merken dat je iemand onbelangrijk vindt. Ook 'Yolo' is helemaal niet zo populair bij volwassenen. Het woord staat op de tweede plaats in de lijst van minst geliefde woorden.

standaardtaal

Turks op school?

Vanaf schooljaar 2014-2015 mogen secundaire scholen zelf kiezen welke vierde taal ze hun leerlingen aanbieden. Naast Frans, Engels en Duits, leer jij in de secundaire school misschien Turks of Arabisch, Russisch, Chinees, Italiaans of Spaans konden eerder al. De minister van onderwijs wil op die manier de talenkennis van jongeren verbeteren.

vreemde taal

We praten allemaal anders

Steeds minder mensen spreken een dialect. Maar dat betekent niet dat we allemaal hetzelfde Nederlands spreken. De grote variatie valt al op als we de keurigste vormen van 'het' Nederlands in Nederland en in Vlaanderen beluisteren. Een nieuwslezer in Nederland spreekt anders dan een nieuwslezer in Vlaanderen. Bovendien bevat het Nederlands ook nog regionale talen. De traditionele dorps- en stadsdialecten worden door de jongere generatie nog maar zelden gebruikt. Dat neemt niet weg dat er nog wel typische regionale kenmerken in de taal van de jongeren te horen zijn: je herkent uit welke bepaalde streek ze komen.

dialect

Nederlands, Frans, Engels, Duits

moedertaal

2 Wat hoort bij elkaar? Combineer telkens twee nummers die samen horen.

nummer 1 en 5 nummer 2 en 6 nummer 3 en 4

1 Visit the building!
1,472 feet high
102 floors
74 passenger elevators
And the most spectacular views from the top!

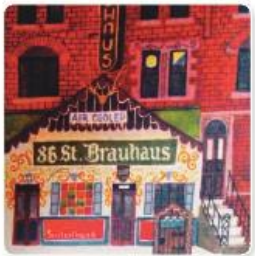
3 Après un long voyage à pied, j'ai trouvé la petite maison de vacances à la mer. C'est une petite maison de pêcheurs, dans un petit village.

6 Heeft mijn dier een lange of een korte nek? Staar er horens op zijn kop? Heeft het lange oren?

uit *This is New York*, M. Sosek, Uitgeverij Universe en Chez moi, D. Gale en S. Mourrain, uitgeverij Actes Sud Junior

3 In welke taal werden de opschriften op de restaurantgebouwen geschreven?

Duits – Hongaars – Spaans – Tsjechisch/Slovaaks

Duits

Spaans

Hongaars

Tsjechisch/Slovaaks

uit *This is New York*, M. Sosek, Uitgeverij Universe

4 Vergelijk de zinnen met elkaar.

- Duid gelijkenissen en verschillen aan in dezelfde kleur.
- Vul tussen haakjes in over welke taal het gaat.
- Vertaal de zin in een andere taal.

Thank you for the flowers! (Engels)

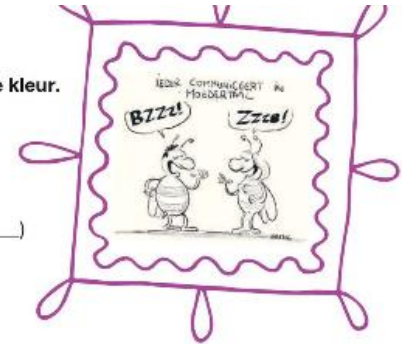
Merci beaucoup pour les fleurs! (Frans)

Vielen Dank für die Blumen! (Duits)

Dankie vir die blomme! (Afrikaans)

Gracias por les floras! (Spaans)

Bedankt voor de bloemen! (Nederlands)

5 Noteer de woorden in de juiste kolom.

la pomme – the sheep – l'école – the salt – le sel – die Schule

Nederlands	Frans	Engels	Duits
de appel	la pomme	the apple	der Apfel
het schaap	le mouton	the sheep	das Schaf
de school	l'école	the school	die Schule
het zout	le sel	the salt	das Salz

6 Welke vreemde talen lijken het meest op elkaar?

Nederlands, Engels en Duits

7 Wat valt jou op aan de Duitstalige woorden?

De zelfstandige naamwoorden worden met een hoofdletter geschreven.

8 Vergelijk de lidwoorden in het Engels met die in het Duits.

Wat valt jou op?

In het Engels is er één lidwoord (the) en in het Duits zijn er drie (der, die, das).

9 Omkring waar of niet waar.

Verbeter de uitspraak wanneer deze niet waar is.

Dialecten behoren tot onze standaardtaal. Waar / Niet waar

Dialecten zijn een lokale vorm van onze standaardtaal.

Het Nederlands heeft mannelijke, vrouwelijke en onzijdige woorden. Waar / Niet waar

29 Deux croissants

- 1 a** Complétez par des mots de la liste à la page 59 de votre livre.
- Vous avez des kiwis? – Non, notre magasin ne v... pas de fruits.
 - Il fait froid? – Oui, il faut m... un pull chaud.
 - Éric a de bons yeux? – Oui, mais pour lire, il a besoin de l...
 - Tu viens nager avec nous? – Non, aujourd'hui, je n'ai pas le t...
 - Je peux parler? – Mais oui! Tu veux d... quoi?
 - Vous voulez boire quelque chose? – Non, merci, je n'ai pas s...
 - Émilie ne voit pas bien? – Non, elle ne voit rien s... ses lunettes.
 - Robert n'est pas à l'école? – Non. Il est p...-è... malade?
 - Vous avez soif? – Oui, je veux bien b... quelque chose.
 - Enfin les vacances! – Oui, l'école, c'est f...!
 - Il faut faire quel devoir pour demain? – Ah, il faut le d... au prof.

Vul aan met woorden van de lijst op pagina 59 van je boek.

vend _____
mettre _____
lunettes _____
temps _____
dire _____
soif _____
sans _____
peut-être _____
boire _____
fini _____
demander _____

b Cachez les solutions et lisez à deux. *Dek de oplossingen af en lees met twee.*

2 Qu'est-ce que tu veux pour manger et boire?

a Combinez les photos avec les mots. *Combineer de foto's met de woorden.*

Je voudrais...

- une baguette
- un croissant
- un pain
- un verre de lait
- une tasse de café
- une tasse de thé
- une bouteille de limonade
- un verre de vin
- un chocolat chaud
- un coca
- un jus de fruits
- un verre de bière

b Cachez les mots et reprenez. *Dek de woorden af en herbegin.*

3 Mettre! We vergelijken met twee andere onregelmatige werkwoorden: venir en prendre.

a Écrivez les formes. *Schrijf de vormen.*

venir	prendre	mettre
je viens _____	je prends _____	je mets _____
tu viens _____	tu prends _____	tu mets _____
il/elle vient _____	il/elle prend _____	il/elle met _____
nous venons _____	nous prenons _____	nous mettons _____
vous venez _____	vous prenez _____	vous mettez _____
ils/elles viennent _____	ils/elles prennent _____	ils/elles mettent _____
hier, je suis venu(e) _____	j'ai pris _____	j'ai mis _____

b Wat valt je op als je de drie vervoegingen vergelijkt? - je & tu → altijd -s (viens, prends, mets)
 - il/elle → -t op het einde, maar niet bij prendre → prend
 - nous: altijd -ons / vous: altijd -ez, maar -tt- bij mettons, mettez
 - ils/elles → -nt en dubbele letter (viennent, prennent, mettent)
 - verleden tijd: j'ai pris en j'ai mis klinken op het einde hetzelfde

Wat wil je zeker goed onthouden?

c Fermez le cahier et dites ces conjugaisons. *Sluit je schrift en zeg deze vervoegingen.*

4 La journée d'hier de Béa.

a Complétez. Lisez à deux. *Vul aan. Lees met twee.*

faire	A	Bonjour, Béa! Tu as ... quoi hier matin?	fait	_____
être	B	Hier matin, j'ai ... chez mes grands-parents.	été	_____
partir	A	Tu es ... à quelle heure?	partie	_____
sortir	B	Je suis ... de chez moi à 8 h et demie.	sortie	_____
prendre	A	Tu es allée comment? Tu as ... le bus?	pris	_____
aider	B	Oui. Je suis arrivée à 9 h et j'ai ... mon grand-père.	aidé	_____
rester	A	Et hier après-midi? Tu es ... chez toi?	restée	_____
aller	B	Non, je suis ... chez une copine pour une fête.	allée	_____
mettre	A	Une fête! Qu'est-ce que tu as ... ?	mis	_____
mettre	B	J'ai ... ma jolie robe bleue.	mis	_____
aller	A	Tu es ... seule? Sans copains?	allée	_____
venir	B	Non, Ronald et Yvette sont ... avec moi.	venus	_____
avoir		On a ... une fête formidable.	eu	_____

b Cachez les solutions et reprenez à deux. *Dek de oplossingen af en herbegin met twee.*

5 L'histoire des deux croissants. (Livre, p. 58)

Het verhaal van de twee croissants.

a Quel est le bon ordre des mots?

Wat is de juiste woordorde?

- 1 Un monsieur entre dans un restaurant.
- 2 D'abord il demande une tasse de café et deux croissants.
- 3 Mais le restaurant n'a plus de croissants.
- 4 Puis le monsieur demande un verre de lait avec deux croissants.
- 5 Le garçon dit encore une fois
- 6 "Il n'y a plus de croissants."
- 7 La troisième fois, le monsieur demande une tasse de thé et deux croissants.
- 8 Le garçon n'est pas content et il donne la carte avec le menu.
- 9 Enfin, le monsieur demande un jus de fruits avec deux croissants.
- 10 Une personne à une autre table n'est pas contente.
- 11 Cette personne veut aussi des croissants.

b Relisez maintenant rapidement.

Herlees nu snel.

6 Encore le verbe mettre!

a Complétez par une forme de mettre.

Vul aan met een vorm van mettre.

1 - Nous ... cette lampe où?	mettons _____	mettez _____
- Vous ... cette lampe là, sur la table.		
2 - Je ... mes vêtements dans l'armoire?	mets _____	mets _____
- Non, tu ... tout sur le lit.		
3 - Les élèves ... leurs cahiers où?	mettent _____	mettent _____
- Ils ... leurs cahiers sur le bureau du prof.		
4 - Sam ... du fromage sur sa baguette?	met _____	met _____
- Non, il ... du jambon, et sans beurre.		
5 - Tu es allée à la fête, Annie! Tu ... quoi?	as mis _____	ai mis _____
- J'... une jolie veste et un pantalon.		

b Cachez les solutions et reprenez à deux.

Dek de oplossingen af en herbegin met twee.

7 Encore les deux croissants! (Livre, p. 58)

a Jouez une même conversation entre un client et un garçon.

Speel eenzelfde gesprek tussen een klant en een kelner.

Le client			
Bonjour, monsieur, je voudrais	une tasse de café	avec	un croissant.
	une tasse de thé		une baguette.
	un coca		du pain.
Ah, ça ne fait rien. Je vais prendre	une limonade		
	un chocolat chaud		
	une bière		
	un jus de fruits		

Le garçon
Ah, excusez-moi, nous n'avons plus de ...
Ah, pardon, mais il n'y a plus de ...

b Jouez la conversation devant la classe sans regarder dans le cahier.

Speel het gesprek voor de klas zonder in je schrift te kijken.

8 a Écoutez. Quel dessin correspond à quelle conversation? Écrivez le numéro sous le dessin.

Luister. Welke tekening hoort bij welk gesprek? Schrijf het nummer onder de tekening.

b Jouez chaque conversation.

Speel elk gesprek.

9 Non, non, non! (Livre, Petite grammaire, p. 127)

a Répondez comme dans chaque modèle. Puis lisez à deux.

Antwoord zoals in elk model. Lees dan met twee.

1	Tu as un chien?	- Non, je n'ai pas de chien.
2	Tu as eu un mail?	- Non, je n'ai pas eu de mail.
3	On fait une promenade?	- Non, on ne fait pas de promenade.
4	Tu mets un pull?	- Non, je ne _____
5	Tu bois parfois du vin?	- Non, je ne bois jamais de vin.
6	Tu manges parfois des kiwis?	- Non, je ne mange jamais de kiwis.
7	Sandra met parfois un short?	- Non, elle ne met jamais de short.
8	Tu prends parfois du jambon?	- Non, je ne _____
9	Il y a encore du pain?	- Non, il n'y a plus de pain.
10	On vend encore du beurre ici?	- Non, on ne vend plus de beurre ici.
11	Matt boit encore de la bière?	- Non, il ne boit plus de bière.
12	Tu veux encore du thé?	- Non, je ne _____
13	Tu vois quelque chose?	- Non, je ne vois rien.
14	On vend quelque chose là?	- Non, on ne vend rien là.
15	Vous entendez quelque chose?	- Non, nous n'entendons rien.
16	Tu dis quelque chose?	- Non, je ne _____

b Cachez les réponses et reprenez à deux.

Dek de antwoorden af en herbegin met twee.

c Pouvez-vous encore répondre sans regarder dans votre cahier?

Kun je nog antwoorden zonder in je schrift te kijken?

1 Conflicten hebben minstens twee partijen

Bij een conflict zijn er altijd minstens twee partijen. Vul aan welke partijen bij deze situaties betrokken zijn.

	partij 1	partij 2
1 In de textiel fabriek is het al een tijdje onrustig. De arbeiders zijn ontevreden, omdat hun loon te laag is. Vandaag is er staking en gaat bijna niemand aan het werk.	arbeiders	bestuur
2 In de lessen Nederlands bakt Brian er niets van. Gisteren moest hij de les verlaten. Vandaag had hij zijn huistaak niet af. Bij een volgende verwittiging moet hij naar de directeur. In de andere lessen verloopt alles nochtans goed.	Brian	leerkracht Nederlands
3 Eergisteren was Brecht te laat thuisgekomen zonder te verwittigen. Mama zag dat nog door de vingers. Maar papa maakte zich heel boos. Sindsdien hebben ze nog geen woord gezegd tegen elkaar. Lies vindt dat heel vervelend.	Brecht	mama papa
4 Op de speelplaats hebben we met onze klas een vaste strook om te voetballen. Sinds enige tijd komt ook het vierde leerjaar daar spelen. Wij vinden dat niet leuk. Dries en Tarek hebben er al voor gevochten. Elke dag is er ruzie.	onze klas	vierde leerjaar
5 Door de burens werd een klacht neergelegd omdat er op het speelplein geluidsoverlast was. Daarop heeft de burgemeester het speelplein voorlopig gesloten. Met de vakantie voor de deur viel dat niet in goede aarde. Boze ouders organiseerden dan ook een protestmars.	ouders van kinderen op speelplein	buurtbewoners